

Utanríkisráðuneytið

Rauðarárstíg 25

105 Reykjavík

Hagsmunasamtök
Heimilanna

21. febrúar 2023

Efni: Umsögn Hagsmunasamtaka heimilanna um mál nr. S-27/2023 í samráðsgátt stjórnvalda

Drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Evrópska efnahagssvæðið nr. 2/1993, með síðari breytingum (bókun 35)

Með ofangreindu frumvarpi er lagt til að bókun 35 við EES-samninginn verði innleidd að fullu í íslensk lög um Evrópska efnahagssvæðið nr. 2/1993, þar sem upphafleg innleiðing hennar í 3. gr. laganna þykir ófullnægjandi. Lagt er til að nýtt ákvæði bætist við sem kveði skýrt á um forgang lagaákvæða sem réttilega innleiða EES-reglur gagnvart ósamrýmanlegum íslenskum lagareglum.

Það er dapurleg staðreynd að í tæpa þrjá áratugi hafi bókun 35 ekki verið réttilega innleidd í íslensk lög enda felur hún í sér eina af grundvallarreglum Evrópuréttar, svokallaða forgangsreglu, eins og hún var aðlöguð að EES-samstarfinu á sínum tíma. Þess vegna fagna Hagsmunasamtök heimilanna því mjög að loksins standi til að bæta úr því ástandi og uppfylla þannig þá þjóðréttarlega skuldbindingu Íslands sem felst í ákvæðum EES-samningsins og bókunum við hann.

Samtökin vilja hrósa höfundum frumvarpsins sérstaklega fyrir vandaða og fróðlega greinargerð sem er líklega ein sú ítarlegasta sem sést hefur miðað við að í frumvarpinu er aðeins eitt efnislegt ákvæði. Þar er m.a. vísað til dóms Hæstaréttar Íslands í máli nr. 243/2015 sem var höfðað af félagsmönnum samtakanna með stuðningi þeirra til að láta reyna á lögmæti verðtryggðra neytendalána. Niðurstaða málsins réðst af þeirri afstöðu dómara að lögskýring samkvæmt 3. gr. laga nr. 2/1993 geti ekki leitt til þess að orðum íslenskra laga verði gefin önnur merking en leidd verður af hljóðan þeirra, en um var að ræða ákvæði tilskipunar sem hafði ekki verið réttilega innleitt í íslensk lög um neytendalán. Aftur á móti var í sömu lögum annað réttilega innleitt ákvæði sem hefði getað leitt til betri niðurstöðu ef það hefði notið forgangs gagnvart hinu ranglega innleidda. Þess vegna telja samtökin að skýra þurfi nánar hvaða þýðingu lögfesting frumvarpsins myndi hafa fyrir mál sem þegar hafa verið dæmd á röngum grundvelli af slíkum ástæðum. Er því mælt til að við frumvarpið verði bætt ákvæði sem kveði skýrt á um að hægt verði að endurupptaka mál sem þannig hafa farið, líkt og nú tíðkast á grundvelli úrlausna Mannréttindadómstóls Evrópu eftir lagabreytingar vegna stofnunar Endurupptökudóms.

- 0 -

Virðingarfyllt,

f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna,

Guðmundur Ásgeirsson, varaformadur@heimilin.is